

3. Ковальська В. В. Пошук критеріїв ефективності діяльності органів внутрішніх справ. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2002. № 17. С. 147–150.

4. Сіренко В. Ф. Визначення ефективності законодавства: методологічні підходи. *Законодавство: проблеми ефективності*. Київ, 1995. С. 8–15.

5. Алексеев С. С. Общая теория права : в 2 т. М. : Юрид. лит., 1981. Т. 1. 360 с.

6. Антикорупційна програма Національної поліції України на 2019–2021 pp. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/zapobigannya-korupcziji/antukor-programu-npu.html>.

Луговий Ігор Олександрович,
доцент кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

МІСЦЕ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ В СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ЗАСОБІВ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Серед елементів адміністративно-правового механізму запобігання правопорушенням, пов'язаним з корупцією, що вчиняються поліцейськими, одне з чільних місць посідає спеціальна перевірка, будучи одночасно спеціальним і комплексним засобом (формою) контролю. Термін «перевірати» вживають для позначення обстеження з метою контролю [1, с. 538].

Важливий превентивний захід запобігання корупції – спеціальну перевірку доцільно розглядати як форму контролю, разом із моніторингом способу життя, антикорупційною експертизою нормативно-правових актів тощо.

У чинному антикорупційному законодавстві спеціальну перевірку запроваджено не випадково, а з метою підвищення якості відбору кандидатів на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Виняток не становлять і поліцейські структури, адже до працівників поліції справедливо пред'являють підвищені моральні вимоги, що пояснюється особливою довірою до них з боку суспільства й відповідальним характером виконуваних ними функцій. Особи, які вимагають від інших дотримання закону та моралі, повинні мати на це не тільки формальне, службове, а й моральне право. Тому наявність повної, об'єктивної та правдивої інформації до претендента на відповідну посаду доречно розглядати як важливу передумову набуття такою особою статусу поліцейського.

На жаль, ситуація у вітчизняному поліцейському відомстві в цьому контексті є неоднозначною. Викоринити повністю корупцію

серед працівників поліції дотепер не вдалося, а вжиті антикорупційні заходи залишаються фрагментарними й епізодичними, що негативно позначається на іміджі всієї системи правоохоронних органів України. Не сприяє цьому й загальний рівень спеціальних перевірок кандидатів на посади поліцейських різних рівнів, які так само не завжди є об'єктивними. Позначається недостатня увага як законодавця, так і суб'єктів правозастосування до належної організації й проведення спеціальних перевірок кандидатів на відповідні поліцейські посади.

Слід зазначити, що спеціальна перевірка кандидатів на посади, пов'язані з виконанням функцій держави, не є новелою українського законодавства. Такий антикорупційний захід було введено ще до прийняття Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» [2], тобто до 1 січня 2012 року подібна перевірка проводилася щодо значно меншої кількості посад, а саме відповідно до Порядку проведення обов'язкової спеціальної перевірки відомостей, що подають кандидати на зайняття посад державних службовців, який був затверджений Президентом України ще 2001 року, обов'язкова спеціальна перевірка проводилась стосовно кандидатів на зайняття посад державних службовців, призначення або погодження призначення на які здійснюється Президентом України або Кабінетом Міністрів України, Главою Адміністрації Президента України, Керівником Державного управління справами. Зокрема, перевірки підлягали відомості, повідомлені кандидатом на зайняття посади про себе, зазначені у деклараціях про доходи, зобов'язання фінансового характеру та майновий стан кандидата на зайняття посади щодо себе та членів своєї сім'ї, а також додержання кандидатом вимог, установлених законодавством про державну службу, боротьбу з корупцією, про державну таємницю [3].

З прийняттям Закону України «Про запобігання корупції» названий захід було вдосконалено та відповідно оновлено і розширено переліки посад, які передбачають зайняття відповідального та особливо відповідального становища (примітка до ст. 56) і службових осіб, що займають відповідальне та особливо відповідальне становище (примітка до ст. 50) [4].

Відповідно до ст. 56 Закону України «Про запобігання корупції», спеціальну перевірку проводять стосовно осіб, що претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком. Інакше кажучи, можна виокремити дві категорії осіб, які підлягають спеціальній перевірці: 1) особи, які претендують на зайняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища; 2) особи, які претендують на зайняття посад з підвищеним корупційним ризиком.

Принципово важливим у спеціальній перевірці як передумові набуття поліцейським відповідного правового статусу є процедура її

проведення, що визначається в ст. 57 Закону України «Про запобігання корупції» та більш докладному – у Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на заняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 171 [5].

У процедурі спеціальної перевірки кандидата на службу в поліції та (або) зайняття вакантної посади важливим є об'єкти перевірки, що становлять відомості про особу, перелік яких визначено в ч. 3 ст. 56 Закону України «Про запобігання корупції». Інші відомості зазвичай не підлягають збиранню та перевірці. Однак, оскільки перед переліком стоїть слово «зокрема», доцільно вважати, що цей перелік не є вичерпним. Наприклад, об'єктами перевірки можуть бути також відомості про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, зміну нею громадянства в минулому, відомості про близьких осіб кандидата, які перебувають (перебували) на службі в поліції.

Крім того, проведення спеціальної перевірки (на наше переконання, з метою уникнення подвійного тлумачення цього терміну доречним у законодавстві буде використання назви *«спеціальна антикорупційна перевірка»*) є обов'язковим відповідно до чинного поліцейського законодавства, адже Типовим порядком проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади, затвердженим наказом МВС України від 25 грудня 2015 року № 1631 [6], переможці конкурсу надають кадровій службі передбачені законодавством документи, необхідні для проведення спеціальної перевірки.

Отже, для претендента на відповідну поліцейську посаду спеціальна перевірка є складовою більш загального поняття, такого як перевірка кандидата на службу в поліції.

Таким чином, спеціальна перевірка як один з інструментів раннього запобігання вчиненню поліцейськими правопорушень, пов'язаних з корупцією, є складовою ширшого поняття, такого як «перевірка кандидата на службу в поліцію» і проводиться з метою: комплексного вивчення достовірності інформації про особу, яка претендує на зайняття відповідної посади в поліції; виявлення обмежень, пов'язаних зі службою в поліції; підвищення якості відбору кандидатів на зайняття посад у Національній поліції України; недопущення призначення на посади поліцейських осіб, які систематично порушували правила професійної етики; встановлення відповідності рівня життя кандидатів на службу наявному в них і членів їхньої сім'ї майну й одержаним ними, згідно з декларацією, доходам тощо.

Список використаних джерел

1. Ожегов С. А. Словарь русского языка. М. : Рус. яз., 1984. 816 с.
2. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 7 квіт. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>.
3. Про обов'язкову спеціальну перевірку відомостей, що подають кандидати на зайняття посад державних службовців : Указ Президента України від 19 листоп. 2001 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1098/2001>.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
5. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 25 берез. 2015 р. № 171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-%D0%BF>.
6. Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади : наказ МВС України від 25 груд. 2015 р. № 1631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0050-16>.

Люлін Валерій Олександрович,

науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем протидії злочинності ННІ № 1
Національної академії внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ НА ОБ'ЄКТАХ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Корупція як соціальне явище є серйозною проблемою будь-якого суспільства. Найбільш небезпечною формою корупції є зрощування злочинних елементів з державними структурами, внаслідок чого чиновник працює насамперед з метою власного збагачення або займається торгівлею службовими функціями [1]. Не винятком стали і об'єкти водопровідно-каналізаційного господарства України.

Водопостачання – це сукупність заходів із забезпечення водою різних користувачів (населення, промисловості, транспорту тощо). Комплекс інженерних споруд, які здійснюють водопостачання, називають системою водопостачання, або водопроводом. Усі сучасні системи водопостачання населених місць централізовані, кожна з них забезпечує водою велику групу користувачів. Водопостачання невідривно пов'язане з розвитком водовідведення. Каналізація – санітарно-технічні споруди та мережі трубопроводів, призначені для збору і видалення твердих і рідких продуктів життєдіяльності людини, господарсько-побутових та дощових стічних вод, що утворюються на